

Fruita dolça, feina amarga

08/07/2019 - Ara.cat

La temporada de collita de fruita dolça comença al maig amb l'aclarida (selecció de fruita d'entre la més petita) i acaba al setembre. La calor accelera la maduració i dolçor de la fruita. Juliol i agost és el zenit de la recollida, la qual cosa suposa que uns 30.000 temporers s'instal·len a la plana de Lleida. El 95% són persones immigrants que s'hi estaran fins al setembre, quan els fruiters quedin nus i la quitxalla torni a escola. La majoria tornarà cap a casa, i d'altres continuaran treballant al camp, ja sigui veremant o pujant cap a Girona per recollir la poma.

Si s'obre més el focus, el treball al camp a tota la Península pot allargar-se durant nou mesos, amb les collites també de raïm, oliva, taronja... La majoria d'aquests bracers contemporanis viuen entre Andalusia i Catalunya. Fa anys era un sector molt poc regulat, en què els pagesos pagaven poc i malament. Ara hi ha moltes més regles i ve gent de tot arreu. "En 40 anys, la temporada de fruita ha canviat moltíssim", explica Djibril Traoré, nascut al Mali el 1964 i que va ser un dels primers a arribar a Lleida, on tots el coneixen amb el nom de Crosby (en al·lusió a la famosa sèrie de televisió *El show de Bill Cosby*).

"Vaig arribar a Lleida el 1983 des d'Alger, on vaig viure durant dos anys escapant del Mali. Vaig entrar a Espanya sense cap problema, com un home lliure. Les fronteres llavors eren poroses. Vaig ser el segon negre de Lleida i el primer a Vilanova de Segrià", explica Crosby, que repassa els canvis que ha viscut. "Abans no hi havia gent d'Europa de l'Est ni de d'Amèrica Llatina", recorda. "Era una feina que feien els pagesos i les seves famílies amb ajuda de magribins i africans. El tracte era personal, sense papers. I pagaven poquíssim. A la meua primera feina, a Vilanova de Segrià, ens pagaven 200 pessetes al mes. Les condicions eren tan penoses que vaig liderar una protesta i allò em va costar l'acomiadament", recorda Crosby, que havia estudiat dret.

"Van fer fora el negre i a la resta els van apujar una mica el sou", conclou. Amb el temps Crosby va deixar el camp i va ser el president de l'Associació Africana de Lleida. Viu al nucli històric de la ciutat en un pis de protecció oficial, i ajuda als nouvinguts amb totes les gestions que han de fer quan arriben: papers, trobar casa, feina...

Quatre grups ètnics

Actualment, els treballadors dels camps de Lleida s'agrupen en quatre grans grups: africans subsaharians, magribins, europeus de l'Est (sobretot romanesos) i llatinoamericans. La convivència sol ser bona i, en general, no hi ha cap tipus d'especialització en funció de l'origen dels temporers, encara que és cert que els romanesos acostumen a treballar més amb els tractors, ja que solen tenir formació en mecànica.

"Als anys 80 la majoria dels temporers eren africans", explica Josep Maria Company, pagès i antic líder d'Unió de Pagesos a Lleida. "Però no n'hi havia prou, ens faltava mà d'obra i a través d'un contacte vam començar a contractar colombians que treballaven a Zamora. Com que treballaven bé, vam contractar-los directament en destí a la dècada dels noranta i, més tard, amb l'entrada dels països de l'Est a la Unió Europea, van començar a arribar els romanesos".

Els immigrants llatinoamericans arriben a Lleida gràcies a acords bilaterals entre Espanya i Colòmbia o Perú. En el cas dels treballadors vinguts d'Amèrica del Sud, per norma, el bitllet d'avió el paguen a mitges els temporers i el pagès que els contracta. "Se'ls resta l'import del bitllet del salari de forma prorratejada", expliquen els pagesos.

Un cop arribats a la destinació, hi ha una xarxa d'uns 20 albergs per allotjar-los durant la temporada. Si els temporers no volen allotjar-se als albergs, alguns tenen la possibilitat de fer-ho en cases que els ofereix el mateix pagès. En aquest cas, el normal és que se'ls descompti un 10% del salari si és només per pernoctar, o un 15% si també és amb àpat. Per a aquesta temporada, el preu brut d'una hora s'ha fixat en 7,02 euros/hora, que descomptant els impostos (IRPF, formació...) els queda en uns 6,4 euros/hora. Es calcula que un temporer que treballi de maig fins a finals de setembre pot guanyar uns 4.000 euros, uns 800 euros al mes.

Molts d'ells no acaben temporada a Lleida, com és el cas del Seydi Ba, un treballador de Mauritània que continuarà fent la temporada allà on el contractin sempre en direcció sud, per acostar-se al seu país d'origen. S'allotja a Torres de Segre en un alberg municipal, una iniciativa pionera que permet que els temporers puguin guardar el 100% del seu salari.

Entre els treballadors que repeteixen temporada, el més habitual és llogar alguna habitació, que pot oscil·lar entre els 150 i els 250 euros al mes, ja sigui en un poble com al nucli antic de Lleida. "Hi ha gent que se n'aprofita i les relloga a més d'una persona. I també hi ha gent que arriba sense diners", explica Crosby. Francesc Pena, pagès de Serós de 41 anys amb una extensió de més de 40 hectàrees, ho corrobora: "Alguns arriben sense res de res i els has d'avançar la paga. Els en dones una mica cada setmana i els ho descomptes del mes".

El futur del camp

Sense els temporers seria impossible una collita exitosa, segons asseguren molts pagesos que es queixen de la falta absoluta de suport per part de les administracions. "Jo, que he nascut sota un presseguer -explica Josep Maria Company-, estic segur que el camp està condemnat a mort perquè el nostre negoci no és rendible: cada temporada has de confiar la teva collita a un marxant que fins al desembre no et dirà quin és el teu benefici en funció de com ha pogut col·locar el teu gènere".

Els pagesos només coneixen el preu de la fruita d'aquella temporada a mitjans d'estiu, quan fan una estimació segons els encàrrecs de les grans superfícies -poden demanar entre 20.000 i 30.000 tones de fruita-. Aquest càlcul, però, pot quedar afectat per un canvi sobtat del temps: les famoses pedregades que sovintegen en les caloroses jornades del Baix Segre. "La gent de camp vivim sota el cel", comenten Company i Pena. "Ningú ens ajuda i el futur està en mans de les grans multinacionals, que quan vegin que no els resulta rendible abandonaran el camp".

FLAMA, Agència Cristiana de Notícies.